

Tartu Ülikool
Loodus- ja tehnoloogiateaduskond
Ökoloogia- ja Maateaduste instituut
Geograafia osakond

Bakalaureusetöö inimgeograafias
Perioodil 2000 – 2011 sisserännanute elukohavalikud Eestis ja Tallinnas
Kerstin Uiboupin

Juhendajad: Tiit Tammaru

Kadi Mägi

Kaitsmisele lubatud:

Juhendaja:

Osakonna juhataja:

Tartu 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. TEOORIA	5
1.1 Rände areng ja tendents	5
1.1.1 Rände olemus	5
1.1.2 Rahvusvahelise rände mõõtmelised ja suunad	5
1.1.3 Rännet mõjutavad tegurid	6
1.4 Immigratsiooni mõju siht- kui ka lähteriigile	8
1.3 Uues riigis elukohavalikut mõjutavad tegurid	10
1.4 Eesti asend rahvusvahelises rändes	11
1.4.1 Peamised väljarände suunad Eestist	11
1.4.2 Peamised sisserrände suunad Eestis	12
1.4.3 Immigratsioonipoliitika Eestis	13
2. ANDMED JA METOODIKA.....	15
3. TULEMUSED.....	17
3.1 Sisserränne Eestisse perioodil 2000-2011	17
3.2 Uute sisserrändajate paiknemine Eesti omavalitsustes aastal 2011	18
3.3 Uute sisserrändajate paiknemine Tallinna asumites 2011. aastal	20
3.3.1 Endise NSVL riikide uussisserrändajate paiknemine	21
3.3.2 Euroopa riikide uussisserrändajate paiknemine	22
3.3.3 Muu maailma uussisserrändajate paiknemine	23
3.4 Uute sisserrändajate segregatsioonimustrid Tallinnas	24
4. ARUTELU	27
KOKKUVÕTE.....	30
SUMMARY	32
TÄNUAVALDUSED	34
KASUTATUD KIRJANDUS	35
LISAD	40

SISSEJUHATUS

Ülemaailmne ränne on viimastel aastatel kasvanud suuremaks kui kunagi varem. Sellele on suuresti kaasa aidanud transpordi- ja kommunikatsioonitehnoloogia kiire areng, mis on muutnud rändamise kättesaadavaks suurematele massidele ning võimaldab rännata pikemaid vahemaid (Zientara 2011). Rännatakse erinevatel põhjustel, millest peamisteks loetakse põgenemist vaesuse, konfliktide ja keskkonna allakäigu eest. Olulise osa rändajatest moodustavad ka kõrgharitud spetsialistid, eraettevõtjad ning kõrghariduse omandajad (Castles, Miller 2009). Peamiselt toimub ränne arenenud maadesse, kusjuures Euroopa osatähtsus rände sihtpaigana on väga suur, olles kõige intensiivsem Lääne-Euroopa suuremates linnades (ÜRO 2013), kus elutingimused on paremad tänu töökohtade rohkusele, turvalisemale elukeskkonnale ning elukohtade olemasolule (van Kempen 2005).

Viimastel aastatel on üha enam hakatud rääkima ka rahvusvahelisest rändest Eestis ning päevakohaseks küsimuseks on kerkinud sisseränne. Et tulevikus teha õigeid otsuseid, peab teadma, kus asub Eesti sisserändes praegu ning kuidas on sisserände tendents muutunud viimaste aastate jooksul. Kuna erinevate teadlaste uurimuste kohaselt kipuvad sisserändajad koonduma riigi sees kindlatesse piirkondadesse (Portes, Böröcz 1989), siis on ka Eesti puhul oluline välja selgitada erinevate sisserände gruppide elukohavalikud, mis võimaldaks ennendada tulevikus esineda võivaid majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme.

Käesolevas töös keskendutakse perioodil 2000 – 2011 Eestisse sisserännanud inimestele, kes on jagatud eelmise elukoha riigi alusel kolme gruppi: endisesse NSVL-i (Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit) kuulunud riigid, Euroopa riigid ning muu maailm. Selline jaotus on oluline riikidevaheliste rändesidemete vaatenurgast. Et välja selgitada uussisserännanute peamised sihtkohad Eestis, siis on kõigepealt uuritud sisserände gruppide üle-eestilist paiknemist. Kuna tulemused näitasid koonduvust Tallinnasse, siis on pikemalt peatunud just Tallinna linnaruumi elama asunud uussisserändajate uurimisel, eesmärgiga selgitada välja kolme eelpool nimetatud sisserändajate grupi elukohavalikud Tallinnas. Kuna maailmas on üha enam tähelepanu pööratud ka sisserände gruppide segregatsioonile linnaruumis, siis on ka antud töös uuritud sisserände gruppide ning eesti ja vene keelt rääkivate põliselanike eraldatust Tallinna linnaruumis. Uute sisserändajate segregatsioonimustrite mõistmiseks on klassikalistest segregatsioonidimensioonidest käsitletud kahte: ruumilise jaotuse (*evenness*) dimensiooni ja kokkupuutuvuse (*exposure*) dimensiooni. Ruumilise jaotuse dimensioonist tulevad vaatluse all jaotuse erinevuse indeks

(*index of dissimilarity*) ja segregatsiooniindeks (*segregation index*) ning kokkupuutuvuse dimensioonist modifitseeritud isolatsiooniindeks (*modified index of isolation*).

Töö eesmärgiks on selgitada välja erinevate sisserände gruppide elukohavalikud Eestis ning Tallinna linnaruumis perioodil 2000 – 2011, millest tulenevalt on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- 1) Millised on uute sisserändajate elukohavalikud Eestis?
- 2) Kuidas erinevad omavahel endise NSVL riikide, Euroopa riikide ja muu maailma uussisserändajate elukohavalikud?
- 3) Millised on rahvusgruppide segregatsioonimustrid Tallinnas?

Käesolev töö põhineb Statistikaameti 2011. aasta rahvaloenduse agregeeritud andmetel. Rahvaloenduse andmed annavad väga hea ülevaate perioodil 2000 – 2011 toimunud sisserändest nii kogu Eestisse kui ka kitsamalt Tallinna linnaosadesse ja asumitesse.

Töö teema on oluline, kuna see annab ülevaate Eestisse elama asunud uussisserändajate elukohavalikutest nii üle-eestiliselt kui ka Tallinna linnaruumis. Kui varem on keskendutud rohkem sisserändajate vanuselisele- ja soolisele koosseisule, nende haridustasemele ning tööhõivele, siis antud töös selgitatakse välja, kuhu kolme sisserändajate grupi esindajad Eestisse tulles suunduvad ning millised on nende elukohavalikud ja segregatsioonimustrid Tallinnas.

Uurimistöö jaguneb neljaks peatükiks. Esimeses peatükis antakse kirjanduse põhjal ülevaade rände olemusest, ulatusest ning seda mõjutavatest teguritest. Keskendutakse ka immigratsioonist tulenevatele mõjudele siht- ja lähteriikides ning uues riigis elukohavalikuid mõjutavatele teguritele. Et mõista Eesti olukorda rahvusvahelises rändes, on ülevaade antud ka peamistest välja- ja sisserände suundadest Eestis ning Eesti rändepoliitikast alates nõukogude perioodist. Teises peatükis kirjeldatakse töös kasutatud andmeid ja uurimismetoodikat. Kolmandas peatükis tuuakse välja perioodil 2000 – 2011 sisserännanute suundumused Eestis ning Tallinnas, andes ülevaate ka erinevate rahvusgruppide segregerumisest Tallinna linnaruumis. Neljandas ehk viimases peatükis võetakse tulemused kokku ning arutatakse nende võimalike põhjuste üle.

1. TEOORIA

1.1 Rände areng ja tendents

1.1.1 Rände olemus

Üldiselt nimetatakse migratsiooniks ehk rändeks inimeste püsivat elukohavahetust kahe koha vahel kindlal ajaperioodil ning immigratsiooniks ehk sisserändeks inimeste püsivat elukohavahetust riiki, mis ei ühti nende sünnijärgse riigiga (ÜRO 2013). Immigratsiooni vaadeldakse kui ühte rände võimalikest vormidest, kirjeldades rahvusvahelist rännet, millele käesolevas töös ka keskendutakse.

Migratsiooni ning immigratsiooni definitsioonid võivad erinevates riikides varieeruda ning seepärast on riikidevahelise rände võrdlemine keeruline. Puudub ühtne arusaam kui kaugele ning kui kauaks peab inimene liikuma, et tegemist oleks rändega. Näiteks USA-s ei loeta rändeks edasi-tagasi osariikide vahelist reisimist töö või õpingute eesmärgil, kui alalist elukohta ei ole muudetud ning plaanitakse pärast hooajatöid või õpinguid pere juurde naasta (Walker 2012). Seevastu Eestis hõlmab Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MISA) definitsiooni järgi ränne lisaks riigisisesele inimeste ümberasumisele ka rahvusvahelist rännet, mis võib olla nii püsiv, hooajaline kui ka pendelränne.

Immigratsiooni defineerimise muudab keeruliseks ühtse seaduse puudumine sisserändajate määratlemisel. Mõnedes riikides defineeritakse sisserändajaid kodakondsuse järgi, teistes aga sünniriigi alusel ning kolmandates võidakse arvesse võtta veel ka ema ja/või isa sünnikohta (van Kempen 2005). Selline definitsioonide varieeruvus tekitab segadust ning võib moonutada andmeid, kui tahetakse võrrelda eri riikide või maailmajagude vahelist rahvusvahelist rännet. Oluline oleks leida ühtne definitsioon, mis tagaks andmete samaväärse analüüsi ning annaks tulevikus parema ülevaate nii riigisisestest kui ka rahvusvahelisest rändest.

1.1.2 Rahvusvahelise rände mõõtmised ja suunad

Ulatuslik ning samas korrapäratu, dokumenteerimata või lausa illegaalne ülemaailmne ränne on tänaseks kasvanud suuremaks kui kunagi varem, mistõttu on raske öelda, kui palju immigrante maailmas täpselt eksisteerib (Castles, Miller 2009). Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) 2013. aasta rahvusvahelise rände raporti kohaselt on 2013. aastaks rahvusvahelisi rändajaid kokku 232 miljonit, mis on 57 miljoni ning 33% võrra suurem kui

2000. aastal ning 77 miljonit ning 50% suurem 1990. aastaga võrreldes. Keskmiseks kasvuks teeb see perioodil 1990 – 2013 3,4 miljonit rahvusvahelist rändajat aastas. Kui võrrelda neid arve kogu maailma rahvastikuga (6,5 miljardit), siis väljaspool oma kodumaad elas 2013. aastaks umbes 3,2% inimestest. Kuna mõnedes piirkondades andmed sisserände kohta puuduvad, peamiselt illegaalsete liikumiste tõttu, võivad tulemused tegelikkusest natuke erineda. Näiteks arvati 2006. aastal USA-s illegaalsete immigrantide suurusjärguks 12 miljonit (Castles, Miller 2009).

Kui USA, Austraalia, Uus-Meremaa, Kanada ja Argentiina olid veel enne II maailmasõda klassikalised sisserändemaad ning suur osa nende riikide praegusest rahvastikust moodustavad kunagised sisserändajad ja nende järglased, siis tänapäeval võib rahvaste rännet kirjeldada palju laiaulatuslikumalt (Castles, Miller 2009). ÜRO andmetel (2013) oli 2013. aastaks 51% sisserändajatest jaotunud kümne riigi vahel, millest populaarsemateks on USA 46 miljoniga, mis teeb 20% kogu maailma sisserändajatest, järgnevad Venemaa 11 miljoniga, Saksamaa 10 miljoniga, Saudi Araabia 9 miljoniga, Araabia Ühendemiraadid ja Suurbritannia 8 miljoni sisserändajaga.

Üha enam rahvusvahelisi rändajaid suundub arenenud maadesse, moodustades seal ÜRO andmetel (2013) kogurahvastikust 10,8%. Kõige suurem sisserändajate osakaal kogurahvastikust on Okeaanias (20,7%), Põhja-Ameerikas (14,9%) ning Euroopas (9,8%). Viimase 25 aasta jooksul on enam levinud rände suundadeks olnud lõuna põhja ning lõuna ja lõuna vaheline ränne. Kui vaadata maailmajagude vahelist rännet, tuleb välja, et ligi kaks kolmandikku ülemaailmsetest rahvusvahelistest rändajatest asusid 2013. aastaks Euroopas ning Aasias, mis tuleneb viimastel aastatel kasvanud maailmajagude sisese rände intensiivistumisest.

Seega võib öelda, et rahvusvaheline ränne kasvab peamiselt arengumaadest tulnud immigrantide ning maailmajagude sisese rände intensiivistumise arvelt, kus mõlemal juhul otsitakse võimalusi elukvaliteedi parandamiseks, liikudes parema elatustasemega riikidesse.

1.1.3 Rännet mõjutavad tegurid

Inimesed on alati rännanud, leidmaks uusi võimalusi elukeskkonna parandamiseks, aga ka põgenedes vaesuse, konfliktide või keskkonna allakäigu eest (Castles, Miller 2009). Aastate jooksul on rändamine muutunud üha lihtsamaks poliitiliste ja kultuuriliste muutuste tulemusel. Arendatud on transpordi- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, tänu millele on

transport muutunud kättesaadavamaks suurematele massidele. Näiteks odavlennufirmad, kes pakuvad odavaid lende (Zientara 2011), internet, mis võimaldab inimestel hoida kontakti ka pikema vahemaa tagant (Apsite 2013) ja uued ning odavad suhtlusvõrgustikud, mis baseeruvad video ja audio kommunikatsioonil nagu näiteks Skype (Bates, Komito 2012), lasevad immigrantidel säilitada sidemeid oma lähedastega ka kodumaalt eemal olles palju lihtsamalt, kui see oli võimalik aastate eest. Tihedate sidemete hoidmine kodumaaga on ka üks peamisi tegureid, mis sunnib inimesi pöörduma tagasi oma kodumaale (de Haas, Fokkema 2011).

Castles ja Miller (2009) eristavad kahte tüüpi rändajaid: majanduslikult motiveeritud rändajad ning sundrändajad. Sundrändajaid, kes on sunnitud oma kodumaa jätma võib liigendada kolme rühma: 1) inimesed, kes on kaotanud elukoha looduskatastroofide tagajärjel või põgenevad sõja eest, 2) inimesed, kes kannatavad poliitiliste või etniliste vägivaldsete või tagakiusamiste all, 3) inimesed, kes peavad oma kodud jätma suurte ettevõtete arendusprojektide, nagu näiteks veehoidlate ja tammide rajamise tagajärjel. Sellised liikumised leiavad aset enamasti koos perekondadega ning on ühesuunalised, kuna inimestel puuduvad võimalused kui ka motivatsioon oma kodukohta naasmiseks. Seevastu majanduslikult motiveeritud inimeste ränne on märksa keerukam nähtus, mis võib algsest pendelrändest areneda välja püsivaks elukoha vahetuseks elutingimuste parandamise eesmärgil.

20. sajandi keskel, kui oluliseks tõukefaktoriks lõunaeurooplaste väljarändel oli seal valitsenud suur töötuse osakaal, nähti emigreerumist kui pääseteed kasvavast vaesusest (Chiswick 2011). Inimesed hakkasid töökohti otsima oma sünniriigi piiridest väljaspool. Mida mõnusam ja rahuldavam töökoht ning mida kaugemal see elukohast asus, seda suuremaks kasvas tõenäosus elukoha vahetamisel (ESA 2015).

Kuid emigreerumist ei saa vaadelda kui ainult madalapalgaliste lahkumist sünniriigist. Üha enam liigub erinevate riikide vahel ka kõrgharitud spetsialiste, eraettevõtjaid ja kõrghariduse omandajaid (Castles, Miller 2009). Kusjuures uuringud näitavad positiivset seost kõrgharitud tööliste ning ülikooli lõpetanute kodumaale naasmise vahel. Näiteks on Jasso ja Rosenzweig (1988) ning Gudel ja Peters (2008) leidnud, et kõrgelt kvalifitseeritud immigrandid naasevad oma kodumaale vähemharitute suurema tõenäosusega. Ka välismaal õppivate üliõpilaste uurimine on näidanud, et pärast hariduse omandamist välisriigis pöördub suurem osa üliõpilasi tagasi kodumaale (Bijwaard 2010).

Peamiselt rändavadki noored ja majanduslikult aktiivsed inimesed (Castles, Miller 2009), kelle eesmärgiks on parandada enda ja/või koduste elutingimusi ning teenida rohkem, kui seda oleks võimalik teha kodumaal (Elrick 2008; Vullnetari, King 2011). Tihti püütakse raha säästa ning osta selle eest kodumaal maad, ehitada perele maja, töötada üles oma äri või püütakse säästude abil omandada hoopis paremat haritust. Pärast teatud aega sihtriigis otsustavad paljud pöörduda tagasi kodumaale, kuid on ka neid, kes otsustavad esialgsetest plaanidest kauem välisriigis peatuda. Viimasel juhul kasvab ka risk, et koduriigiga sidemed kaovad, tihtipeale leitakse uued elukaaslased sihtriigist või võetakse kodumaalt perekonnaliikmed kaasa. Laste sünniga kasvab koduriigi hülgamise tõenäosus veelgi. Sellised arengusuunad olid enim levinud 1945 – 1973 Lääne-Euroopas, kus nõ „külalistöölised“ seadsid end uues riigis sisse ning ei kavatsenudki enam kodumaale pöörduda (Castles, Miller 2009).

1.4 Immigratsiooni mõju siht- kui ka lähteriigile

Käesoleval ajastul on rahvastiku liikumistel peamiseks kasvavateks probleemideks rahvusvahelise rände regulatsioonid ning etnilise mitmekesisuse kasv immigratsiooniriikide ühiskonnas (Castles, Miller 2009). Sisserändajad on tihtipeale eraldiseisvad sihtriigi elanikest, tullaakse teistest ühiskondadest teistsuguste traditsioonide, religioonide ja poliitikatega. Tihtipeale räägivad sisserändajad teist keelt ning järgivad teistsuguseid kultuurinorme. Nad võivad pealtnäha erineda kohalikest oma nahavärvi, juuste, näojoonte või riietumise stiiliga (Castles, Miller 2009). Mõned sisserändajate grupid keskenduvad teatud tüüpi töödele, enamasti madala sissetulekuga töödele, mistõttu võib kohalike seas suurendada töötus. Ka elavad madalama sissetulekuga sisserändajad eraldatud elu vaesemates elupiirkondades, mis võib tekitada riigis või segregeerunud suurlinnades kohalike seas ebamugavust ning vähendada turvatunnet, hakates piirama kohalike liikumisvabadust (Silver 2015). Selline rahvuste liikumine võib muuta demograafilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid struktuure ning endaga kaasa tuua kultuurilise mitmekesisuse, mis tihtipeale tekitab küsimuse rahvusliku identiteedi osas (Castles, Miller 2009).

Pikema perioodi küsimuseks on, kas demokraatlikud riigid suudavad edukalt orienteeruda erinevatesse gruppidesse kuuluvate inimeste vahel. Teha vahet, kes on riigis täieõiguslik kodanik, kes topeltkodakondsusega kodanik ning kes sisserännanud välismaalane. Ränne erinevate riikide vahel on tänapäeva ühiskonnas tavaline nähtus. Üha enam kasvab ka nende inimeste arv, kes on seotud mitme ühiskonnaga ning omavad mitut kodakondsust. Peaaegu

kõik immigratsioonimaad on muutnud viimase 40-50 aasta jooksul seadusi, mis puudutavad kodaniku staatuse määratlemist. Üha enam riike aktsepteerib topeltkodakondsust, kuigi sellised tavad võivad tekitada probleeme inimeste määratlemisel ning rahvastikuloendustel (Faist et al. 2004).

Siiski on sisserännanute seas palju ka kõrgelt haritud inimesi, kes võivad aidata riigi majanduslikule arengule kaasa. Näiteks alates 1960. aastatest on Indiast USA-sse liikunud umbes 100 000 immigranti, kellel on inseneri, füüsiku, teadlase, professori või õpetaja haridus (Khadria 2008). Kvalifitseeritud personali kadu vähemarenenud riikidest võib aga endaga kaasa tuua majandusliku stagnatsiooni, avaliku raha raiskamise parema hariduse pakkumisel ning maksude sissetuleku ammendumise (Castles, Miller 2009). Selline rahvaste liikumine suurendab veelgi globaalset majanduslikku ebavõrdsust (IOM, 2005: 175). Seepärast on ajude väljavool saanud peamiseks probleemiks suure väljarändega riikides.

Sihtriikide valitsused ja rahvusvahelised organisatsioonid vaidlevad selle üle, kas kõrgelt haritud immigrandid toodavad kasu mõlemale, nii vastuvõtvale kui ka saatvale riigile. Nende eesmärgiks on muuta varasemalt levinud ajude väljavool positiivsemateks suundadeks, nagu ajude juurdekasv või ajude ringlus (Findlay, 2002; Lowell et al. 2002). Kui 1990ndatel usuti, et ränne ning areng ei käi käsikäes, siis 21. sajandi esimeses pooles toimusid muutused ning uuringud näitavad, et üha enam immigrante suundub oma kodumaale tagasi, et aidata oma teadmistega kaasa sealse majanduse arengule (Castles, Miller 2009). Näiteks Indias hakati 1950ndatel rajama tehnoloogiainstituute, et toetada riigi arengut, kuid sellegipoolest emigreeruti USA-sse ja teistesse jõukatesse riikidesse. Alles aastate möödudes hakkas investering ennast ära tasuma, tuues tagasi kodumaale suure osa IT-eksperte, kes oma saadud kogemuste baasil aitavad India arendada IT-sektorit (Khadria, 2008).

Seega võib öelda, et suurimaks probleemiks sihtriigile on vähemarenenud riikidest tulevad lihttöölised ning etnilised grupid, kellel on raske integreeruda kohalikega. Seepärast muudavad mitmed suure sisserändega riigid pidevalt oma seadusi karmimaks, et hoida silma peal rahvaste liikumistel ning suurendada riigi enda kasutegurit haritud ning haridust omandavate immigrantide arvelt. Kuigi emigreerumine võib lähteriigile tuua märkimisväärsed tagajärgi, on sel pikemas perspektiivis ka omad plussid. Immigrantide rahaülekanded kodustele võivad parandada elamistingimusi ning majanduse arengut ja ajude ringlus toob tagasi kõrgelt haritud ning kogenud inimesed, kes oma teadmistega võivad riigi majanduse arengule olla väga suureks toeks.

1.3 Uues riigis elukohavalikut mõjutavad tegurid

Van Kempen'i (2005) sõnul on Euroopa linnasid sajandeid iseloomustanud rahvuslikult kirju rahvastik. Linnad tõmbavad immigrante ligi mitmetel põhjustel: töökohtade rohkus, turvalisem elukeskkond ja elukohtade olemasolu. Viimastel aastatel on linnad muutunud atraktiivsemaks ka vaba aja veetmise võimaluste külluse pärast.

Ajaloolased, antropoloogid, sotsioloogid ja geograafid on näidanud, et rändajate käitumine on tugevalt mõjutatud ajalooliste kogemuste, samuti ka perekonna ja ühiskonna dünaamikast (Portes, Böröcz 1989). Üldiselt valitakse võrgustikuteooria kohaselt uude riiki minnes elukohaks see piirkond, kus asub eelnevalt suurem arv kaasmaalasi või saavad otsustavaks olemasolevad sugulussuhted (Dahya 1974). Varasemalt sisserännanud võivad olla uutele immigrantidele suureks abiks kohanemisel, andes edasi oma kogemusi ning teadmisi sihtriigi normidest ning väärtustest (Garcia 1986). Lisaks aitab sotsiaalsete võrgustike olemasolu vähendada potentsiaalseid majanduslikke riske ja kulusid ning suurendada turvatunnet (Fussell 2010, Palloni et al. 2001), mistõttu invidiidid ei soovi vähemusgruppidest lahkuda. Lisaks toovad Castles ja Miller (2009) välja majanduslikud ning sotsiaalsed põhjused, soovi hoida ühte üksteise toetamiseks, arendades nii pere- kui naabrussuhteid ja seeläbi säilitada keelt ning kultuuri.

Oluliseks põhjuseks, miks etniliste gruppide esindajad kogunevad ühte piirkonda, on ka immigrantide diskrimineerimine eluasemeturul (van Kempen 2005), mis vähendab nende valikuvõimalusi elukoha leidmisel. Johnston et al. (2007) tõi oma uuringus välja, et tüüpiliseks diskrimineerimise eesmärgiks on eraldada „nemad“ „meist“, mis võib sisserändajates tekitada tunde, et nad ei ole sealses keskkonnas oodatud. Eriti raskelt võib tabada selline diskrimineerimine neid vähemusgruppe, kes erinevad kohalikest märgatavalt oma välimuse või käitumismaneeri alusel.

Eluaseme valikul mängib olulist rolli ka sisserändajate majanduslik olukord, mis määrab ära nende võimalused elukoha parandamisel. Uuringud näitavad, et lääneriikide immigrantidel on üldiselt suuremad sissetulekud ning seega on neil ka paremad rahalised võimalused elukohatüübi ning elukeskkonna valikul, samas kui madalam sissetulek üldiselt limiteerib valikuid (van Kempen 2005). Näiteks rändavad Lääne-Euroopa riikidesse peamiselt madala sissetulekuga inimesed, mistõttu sisserändajad ja nende järeltulijad elavad kohalikega võrreldes üldiselt eraldatult ning kehvemates tingimustes (Friedrichs 1998). Kui ühes piirkonnas on rohkem odavate üürikorteritega elamuid, siis on suurem tõenäosus, et madala

sissetulekuga immigrandid liiguvad just sinna ning kallimad piirkonnad jäävad parema elatustasemega inimestele, olgu nad siis kohalikud või sisserändajad. Keskmiselt rohkem võib madala sissetuleku ja kehvade haridusega immigrante näha puudustkannatavates elamupiirkondades, hooletusse jäetud majades ja ülerahvastatud korterites (van Kempen 2005). Aja möödudes, kui immigrandid on uues riigis kohanenud ning nende sissetulekud hakkavad paranema ja stabiliseeruma, tekib ka neil võimalus parandada enda elukvaliteeti, mille tulemusel immigrantide elamistingimused võivad hakata sarnanema kohalikega (van Kempen 2005).

Eelnevalt kirjeldatud tegurid, mis võivad etniliste gruppide elukohavalikul osutada määravaks, iseloomustavad kõige paremini linnaruumis aset leidva ruumilise eraldatuse ehk segregatsiooni põhjuseid (Johnston et al, 2007). Segregatsioon on tavaline nähtus väga paljudes sisseränderiikides, kuid kõige enam esineb seda USAs, kus mõnedes linnades elavad „mustad“ ja „valged“ väga eraldatult ning kus kohalike osakaal võib olla väga väike (Castles, Miller 2009). Teistes riikides leidub vähemusgruppide domineerimist naabruskondades vähem ning iseloomulik on pigem väga suur osakaal teatud ala rahvastikus, kus valdava osa moodustavad ikkagi kohalikud elanikud. Elukohasegregatsioonil võib olla nii positiivne kui ka negatiivne mõju (Peach 1996). Näiteks tõid Semyonov ja Glikman (2009) välja, et segregatsioon võib limiteerida vähemusgruppide ligipääsu paljudele võimalustele ja hüvedele, aga ka vähendada kokkupuudet kohalikega. See-eest võimaldab vähemusgruppide koondumine säilitada sotsiaalset ühtekuuluvust ning suurendada turvatunnet (Peach 1996). Seega võib uute sisserändajate elukohavalikust tulenenud vähemusgruppide segregatsioon määrata paljuski ka nende tulevase elu kvaliteedi ning võimalused enese arendamiseks.

1.4 Eesti asend rahvusvahelises rändes

1.4.1 Peamised väljarände suunad Eestist

Pärast Eesti taasiseseisvumist hakkas rahvastikurändes domineerima väljaränne, mis sai alguse sellest, et suur osa nõukogude perioodil sisserännanud inimestest rändas tagasi oma kodumaale (Kulu, Tammaru 2000). Ka eestlaste seas levima hakanud õppe- ning tööränne vanematesse Euroopa Liidu liikmesriikidesse, peamiselt Soome, Rootsi ning Saksamaale, suurendas Eestist väljarännet (Anniste, Tammaru 2014; Tammaru, Kulu 2003). Kui suurem osa idaeurooplasi rändavad Euroopas pigem Suurbritanniasse, siis eestlaste seas on aastate jooksul kõige populaarsemaks sihtriigiks kujunenud Soome (Anniste et al. 2012). Väljaränne Soome, kaasaarvatud pendelränne, võib tuleneda riigi heast asukohast Eesti suhtes (Ahas

2012), riigi paremast majanduslikust tasemest ning sarnasest riigikeelest ja kultuurist, mis muudavad kohalikega integreerumise lihtsamaks.

Eestlaste väljaränne Soome ning teistesse riikidesse toimub üle-eestiliselt ning peamiseks põhjuseks on Eesti kehvem majanduslik olukord ning kõrgem töötuse risk võrreldes teiste Euroopa liikmesriikidega, eriti põhjanaabri Soomega (Anniste et al. 2012). Peamiselt emigreeruvad tööealised noored vanuses 25-29 eluaastat (Tammaru, Eamets 2015), mis võib riigi arengule pikemas perspektiivis mõjuda laastavalt.

1.4.2 Peamised sisserände suunad Eestis

Kuigi viimastel aastatel räägitakse Eestis üha enam inimeste väljarändest, siis enne Eesti taasiseseisvumist valitses Eestis periood, mil rände peamiseks suunaks oli hoopis sisseränne (Tammaru, Kulu 2003). Sisseränne Eestisse hakkas kasvama pärast Eesti okupeerimist Nõukogude Liidu poolt 1944. aastal, mil vähemusrahvuste osakaal Eesti rahvastikus moodustas veel kõigest 12% (Tammaru, Kontuly 2011), pärast mida hakkas see väga kiirelt kasvama nõukogude sõjaväepersonali, Kommunistliku Partei liikmete ning muu nõukogude eliidi arvelt (Kulu 2004), küündides 1989. aasta rahvaloenduseks juba lausa 39%-ni (Tammaru, Kulu 2003). Pärast Eesti taasiseseisvumist langes mitte-eestlaste osakaal Eesti rahvastikus 2000. aasta rahvaloenduse andmeil 33%-ni tagasirände arvelt, kusjuures venelased moodustasid sel perioodil 79% kogu Eestisse sisserännanutest, järgnesid ukrainlased ja valgevenelased (Tammaru, Kontuly 2011).

90% sisserännanutest on asunud elama Eesti suurematesse linnadesse Nõukogude Liidu suunava poliitika tõttu (Tammaru, Kulu 2003). Oluliseks põhjuseks oli ka nõukogude võimu poolne surve tööstuse arengule, mille tulemuseks oli kiire industrialiseerimine ja linnastumine (Borén, Gentile 2007). Selliste protsesside tagajärjel hakkas linnades kiirelt levima eluasemepuudus, mille tulemusel kujunes 1960ndate alguses Eestis Ida-Euroopale iseloomulik massiline standardiseeritud kortermajade ehitamine (Raagmaa, Kliimask 2005), mis koondas Eestisse sisserändajad just neisse piirkondadesse. Sellised nõukogude perioodil rajatud paneelilamupiirkonnad asuvad Tallinnas peamiselt Mustamäel, Haabersti linnaosas Õismäel ning Lasnamäel (Kährlik, Tammaru 2010). Tammaru ja Kulu (2003) uuringu kohaselt asus 2000. aasta rahvastikuloenduse andmetel 50% kõigist sisserändajatest Harjumaal ning 30% Ida-Virumaal, kus nad moodustasid vastavalt 42% ja 80% kogu sealsest rahvastikust, koondudes peamiselt Tallinnasse, Narva, Sillamäele ning Kohtla-Järvele, mis on senini

peamisteks nõukogude perioodil sisserännanud inimeste ja nende järeltulijate elupiirkondadeks (Kährik, Tammaru 2010).

Kui nõukogude perioodil kasvas Eestisse sisseränne peamiselt endisest NSVL riikidest tulnud kodanike arvelt, siis viimase 10 aasta jooksul on sisseränne kasvanud nii tagasirändajate kui ka teistest riikidest tulnud sisserändajate arvelt (Tammaru, Eamets 2015). Olulise osa sisserändest moodustavad ka uussisserändajaid, kelle huvi Eesti riigi vastu kasvab üha enam, mida kinnitab perioodil 2009 – 2014 välja antud 22 499 tähtajalist elamisluba Politsei- ja Piirivalveameti poolt (Asari et al. 2015). Asari et al. (2015) rakendusuuringu selgus, et suurima osakaalu Eestisse rändest moodustasid pereränne, mis teeb 38% kogu rändest, ning tööränne (28%), kusjuures ligi kaks kolmandikku ehk 61% esmase tähtajalise elamisloa saanud kolmanda riigi kodanikest töötavad Eestis kõrgelt kvalifitseeritud aladel. Ka Tammaru ning Eamets (2015) tõid oma uuringus välja, et sisserändajatest moodustasid 2000 – 2011 aastal suurema osa kõrgharidusega tippspetsialistid ning väljarändajate hulgas domineerisid madala haridustasemega lihttöölised, mis viitab Eestis vastuvõetud immigratsioonipoliitika eesmärgipärasele toimimisele.

1.4.3 Immigratsioonipoliitika Eestis

Kui nõukogude perioodil puudusid Eestis konkreetsed sisserännet piiravad regulatsioonid, siis alates taasiseseisvumisest on välismaalaste sisserännet hakanud piirama Eesti immigratsioonipoliitika (Siseministerium 2012). Kuni 2000. aastani oli Eestisse sisserändel peamiseks takistavaks teguriks sisserändajate piirarv (Riigikogu 2012). Viimastel aastatel on seadusi täpsustatud ning vastavalt Riigikogu 09.12.2009 vastu võetud „Välismaalaste seaduse“ §118-le võib tähtajalist elamisluba anda kolmandate riikide kodanikele järgmistel tingimustel: 1) elama asumiseks abikaasa juurde, 2) elama asumiseks lähedase sugulase juurde, 3) õppimiseks, 4) töötamiseks, 5) ettevõtluseks, 6) piisava legaalse sissetuleku olemasolu korral, 7) välislepingu alusel, 8) kaaluka avaliku huvi korral. Sellise seaduse eesmärgiks on soodustada avalike huvidega kooskõlas olevate välismaalaste sisserännet Eestisse ning hoida eemal neid välismaalasi, kes võiksid tulevikus olla ohuks avalikule korrale või riigi julgeolekule (Siseministerium 2012).

Kuna Eesti kuulub alates 2004. aastast Euroopa Liitu ning 2007. aastast Schengeni konventsiooni liikmesriikide hulka, siis on ka Eesti immigratsioonipoliitikat kohandatud Euroopa Liidu immigratsioonipoliitikaga, mis tähendab, et alates 2007. aastast puudub Eesti ning teiste liikmesriikide vahelistel riigipiiridel piirikontroll (Tammur, Meres 2013). Euroopa

Liidu kodanikel, erinevalt kolmanda riigi kodanikest, on õigus viibida Eestis kuni kolm kuud elamisõigust registreerimata, pärast mida tuleb esitada elamisõiguse saamiseks avaldus kohalikus omavalitsuses või riigiportaalis (Eesti Riigiportaal). Seega võib Eestis elada tegelikkuses palju rohkem välismaalasi, kes ei ole ennast püsielanikeks registreerinud ning kelle sidemed Eestiga on väiksemad.

2. ANDMED JA METOODIKA

Käesolevas töös on kasutatud Statistikaameti 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse (REL 2011) andmebaasi, mis käsitleb olenemata rahvusest ja kodakondsusest kõiki inimesi, kelle püsielukohaks on Eesti Vabariik. Püsielukohaks loetakse elukohta, kus inimene on elanud vähemalt 12 kuud ning kus ta veedab suurema osa oma vabast ajast. REL 2011-s loeti püsielanikeks ka neid, kes asusid Eestisse elama 2011. aastal enne 31. detsembrit, kuid kavatsesid siia elama jääda vähemalt üheks aastaks. Ka loetakse püsielanikeks neid, kes on mingil põhjusel 2011. aasta jooksul Eestist ajutiselt ära olnud, kuid kavatsesid püsivalt tagasi Eestisse elama tulla (ESA 2015).

Töö andmeanalüüs põhineb Statistikaametilt saadud REL 2011 agregeeritud andmetel. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 11.07.2004 määruse nr 235 „Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete kaitse kord“ §3 punkt 1-le võib andmeid avaldada ainult juhul, kui on garanteeritud andmete konfidentsiaalsus. Seega ei tohi Statistikaametilt saadud tabelites esitada väärtusi 1 ja 2 ning need on ümardatud vastavalt 0-ks või 3-ks, mis võib andmeid küll mõnevõrra moonutada, kuid tagab sellegipoolest info minimaalse kao.

Saadud andmebaas sisaldab informatsiooni perioodil 2000 – 2011 sisserännanute kohta (uussisserändajad), kelle sünniriik ei ole Eesti. Selline eristamine on oluline, kuna sel perioodil moodustasid Eestisse sisserändajatest 51% tagasirändajad (Tammur, Meres 2013), kellele käesolevas töös ei keskenduta. Statistikaametilt saadud andmebaas sisaldab infot uute sisserändajate endiste elukohariikide, sisserände voogude ning sisserändajate sihtkohtade kohta Eestis. Käesoleva töö analüüsi jaoks on uussisserändajad rändetausta järgi jaotatud kolme kategooriasse: endise NSVL riigid, Euroopa riigid ning muut maailma riigid. Nimetatud kolm gruppi erinevad oluliselt oma rändetausta tõttu. Endise NSVL riike iseloomustab sarnane ajalooline taust ja sellel ajal tekkinud rändevõrgustikud, mis toimivad ka täna. Euroopa riike iseloomustab aga vaba tööjõu liikumine ning paljude riikide ühine valuuta, mis on toonud kaasa uued rändemustrid ja sisserändajad. Muu maailma riigid erinevad aga omakorda kahest eelnevast grupist peamiselt varasemate rändesidemete puudumise tõttu. Kuna töö eesmärgiks on uurida uussisserändajate paiknemist Eestis, siis analüüsitakse sihtkohti nii kohalike omavalitsuste (KOV) tasandil kui ka Tallinna linnaosade ja asumite kaupa, sest peaaegu pooled uutest sisserännanutest suunduvad just Tallinnasse.

Käesolevas töös on peamisteks andmeanalüüsi meetoditeks erinevad kirjeldava statistika meetodid: kaardianalüüs, joonised ja tabelid. Lisaks arvatati segregatsioonimustrite

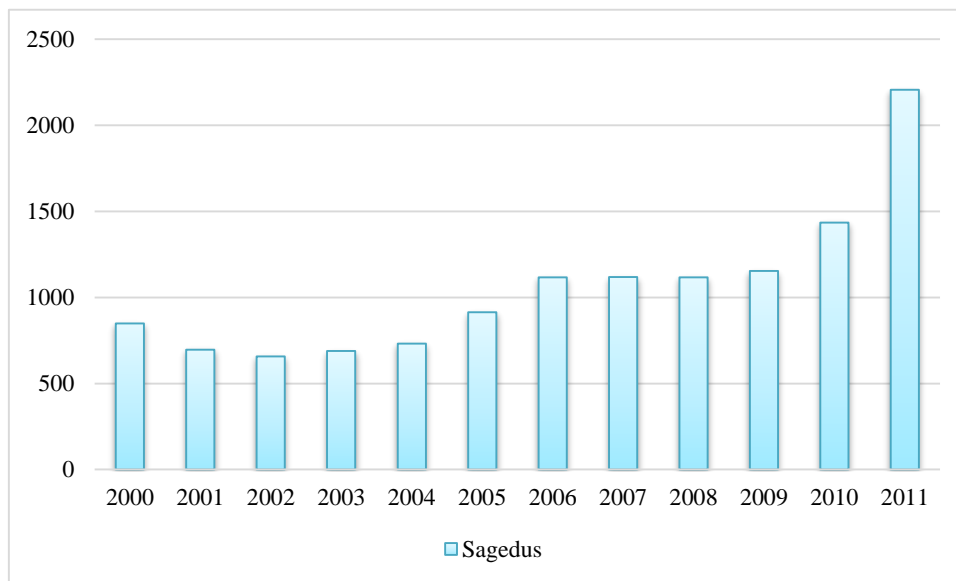
hindamiseks välja ka segregatsiooniindeksid. Andmeanalüüsiks on kasutatud tabelarvutusprogrammi MS Excel, teemakaartide koostamiseks programmi ArcMap10.2 ning segregatsiooniindeksite arvutamiseks programmi Geo-Segregation Analyzer. Teemakaartide jaoks vajalikud shape-formaadis KOV-de piirid on saadud maa-ameti Geoportaalist ning Tallinna asumite ning linnaosade piirid kaasjuhendajalt.

Tallinnas paiknevate uussisserändajate elukohavaliku analüüsimiseks on arvatud kolme tüüpi segregatsiooniindeksid, millest jaotuse erinevuse indeks (*index of dissimilarity*) iseloomustab ruumilise jaotuse (*evenness*) dimensiooni ning segregatsiooniindeks (*segregation index*) ja modifitseeritud isolatsiooniindeks (*modified index of isolation*) iseloomustavad kokkupuutuvuse (*exposure*) dimensiooni. Nimetatud segregatsiooniindekseid analüüsid on võimalik kindlaks teha erinevate gruppide paiknemist üksteise suhtes ning leida ruumis paiknemise sarnasusi ja erinevusi erinevate näitajate alusel, milleks võivad olla rahvus, emakeel, haridustase, vanus, töökoht jne. Käesolevas töös on võrreldavateks gruppideks eesti ja vene keelt kõnelevad Tallinna põliselanikud ning endise NSVL, Euroopa ja muu maailma uussisserändajad. Eesti keelt ning vene keelt kõnelevate inimeste grupid moodustavad 2011. aasta rahvaloenduse alusel Tallinna põliselanikud, kes märkisid oma emakeeleks vastavalt eesti või vene keele.

3. TULEMUSED

3.1 Sisseränne Eestisse perioodil 2000-2011

Eestis on viimase kümnendi jooksul sisserändajate osakaal oluliselt kasvanud. Kui 2000. aastal oli uussisserändajaid natuke alla tuhande, siis aastaks 2011 oli nende arv rohkem kui kahekordistunud (joonis 1). Kusjuures kõige intensiivsem uute sisserändajate kasv toimus 2011. aastal. Varem, perioodil 2000 – 2010, oli sisserändajate kasv üsna stabiilne, tõustes 2011. aastaks järsult üle kahe tuhande.

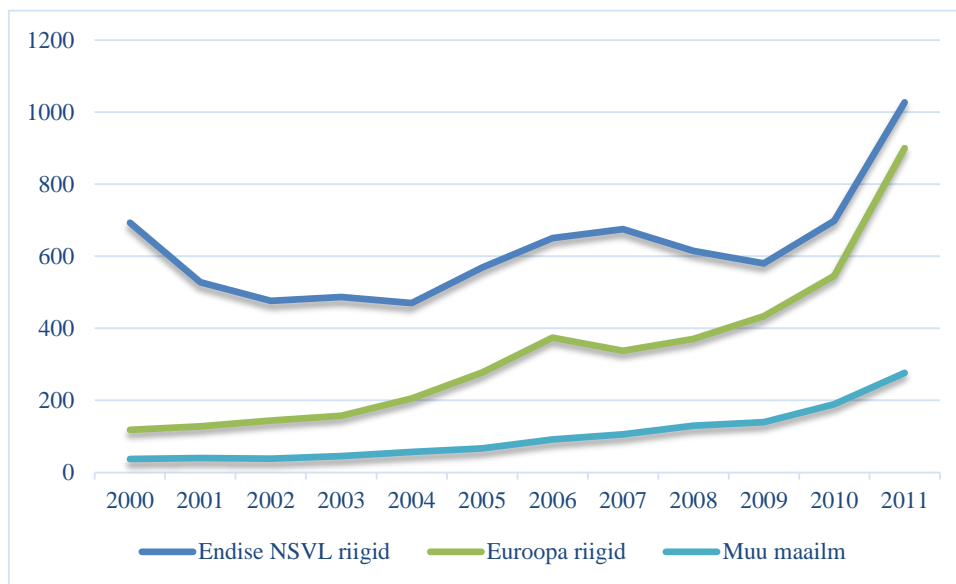
Joonis 1. Sisseränne Eestisse 2000 – 2011.

Kõikidest perioodil 2000 – 2011 uussisserännanutest moodustavad endisest NSVL riikidest tulijad koguni 58,9% (tabel 1), kellest omakorda 62% ehk 4609 inimest moodustavad venelased, järgnevad Euroopa riigid 31,5%-ga, kellest 34% (1347 inimest) moodustavad soomlased ning muu maailm 9,6%-ga, kellest 38% (470 inimest) moodustavad ameeriklased (lisa 1). Absoluutarvudes on endisest NSVL riikidest Eestisse tulnud 7468 inimest, Euroopa riikidest 3992 inimest ja mujalt maailmast 1217 inimest, mis teeb kokku 12 677 uut sisserändajat.

Tabel 1. Eestisse sisserändajad eelmise elukohariigi järgi perioodil 2000 – 2011.

	Sagedus	%
Endise NSVL riigid	7468	58,9
Euroopa riigid	3992	31,5
Muu maailm	1217	9,6
Kokku	12677	100,0

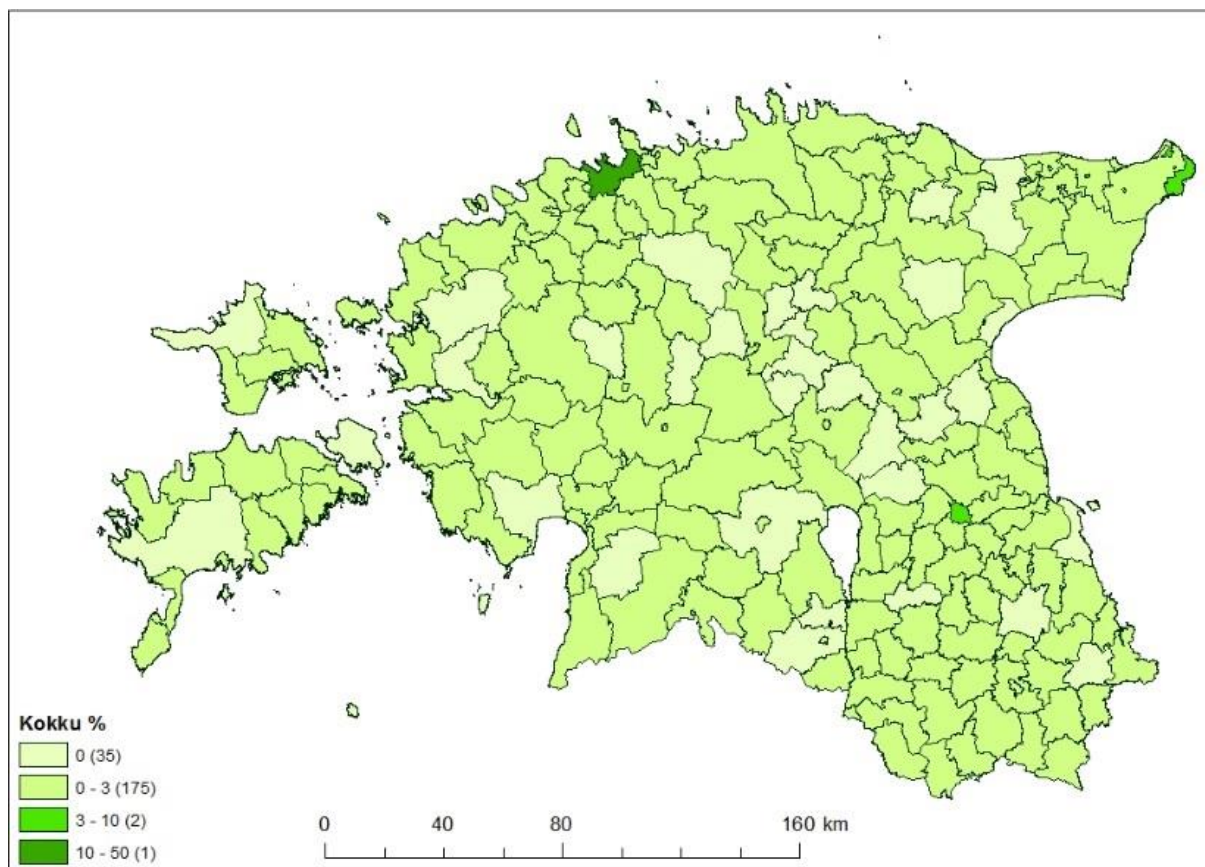
Kui perioodil 2000 – 2010 kõikus endisest NSVL riikidest sisserrändajate arv aastate lõikes umbes 500 – 700 inimese piires, siis 2011. aastaks tõusis see hüppeliselt üle tuhande. See-eest Euroopa ning muu maailma riikide uute sisserrändajate arv on näidanud läbi aastate järjepidevat kasvu. Kõige kiirem on olnud Euroopast tulnud uussisserrändajate kasv, jäädes 2011. aastal endisest NSVL riikidest tulnutele veel napilt alla, kui vastav kasv oli täpselt 900 uut sisserrändajat aastas. Kuigi muu maailma uussisserrändajate huvi Eesti riigi vastu tõuseb iga aastaga, on selle grupi osakaal Eestisse sisserrändel märgatavalt väiksem, tõustes 2011. aastaks vaid paarikümne sisserrändaja pealt ligi 300 uue sisserrändajani aastas. (joonis 2)

Joonis 2. Sisserränne Eestisse 2000 – 2011 aastatel eelmise elukohariigi järgi.

3.2 Uute sisserrändajate paiknemine Eesti omavalitsustes aastal 2011

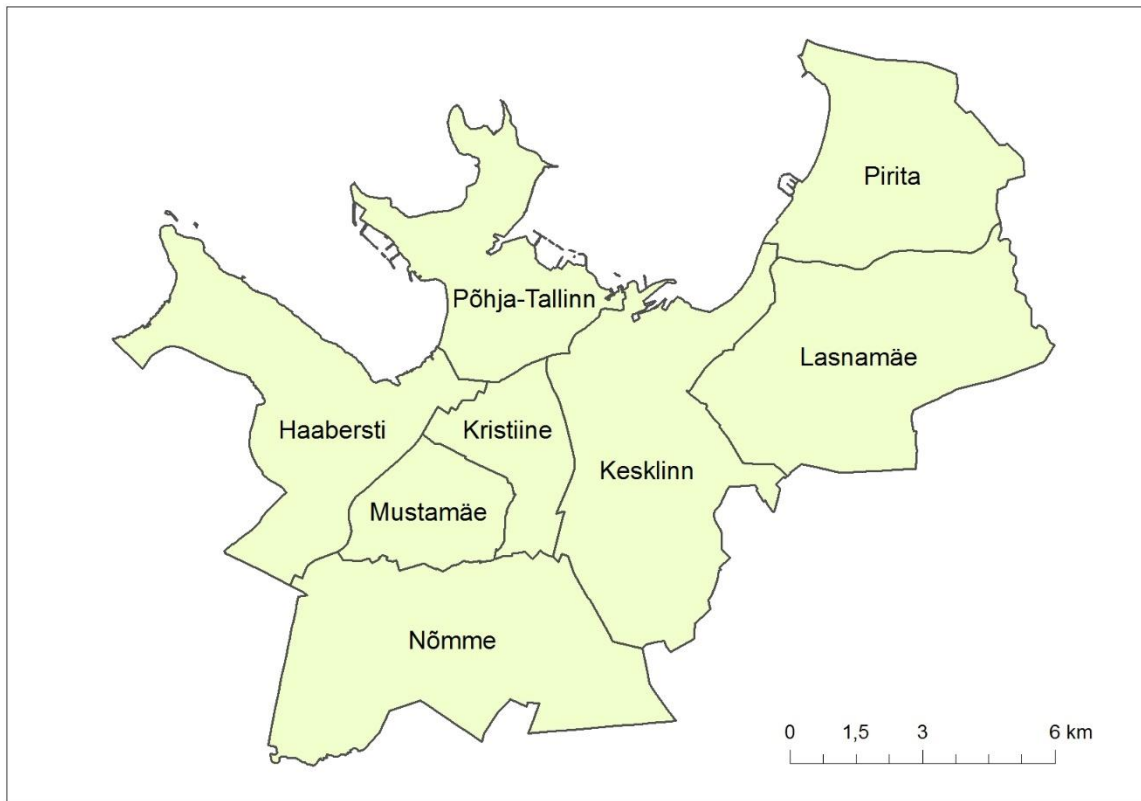
2011. aastaks on uute sisserrändajate peamiseks sihtpaigaks selgelt kujunenud Tallinn (Joonis 3), kus paikneb 47,3% kõigist Eestisse asunud uutest sisserrändajatest. Järgmiseks olulisemaks sihtkohaks on 9,2%-ga ülikoolilinn Tartu, mis jääb Tallinnale alla juba enam kui viis korda. Suur hulk uussisserrändajatest on elama asunud ka Narva (6,3%). Ülejäänud Eesti linnad ning kohalikud omavalitsused jäävad uute sisserrändajate osakaalu poolest juba alla 2,6%, jaotudes Eestis üsna ühtlaselt. Selliseid omavalitsusi, kus 2011. aasta andmete põhjal uussisserrändajaid üldse ei ole, on kokku 35, paiknedes üle-eestiliselt.

Joonis 3. Uute sisserändajate paiknemine Eesti omavalitsustes 2011. aastal.

Kui võrrelda kolme grupi elukohavalikuid Eestis, siis tuleb välja, et Tallinn on 56%-ga kõige populaarsem sihtkoht muu maailma kodanike seas, järgnevad Euroopa riikidest tulnud uued sisserändajad 49%-ga ning endise NSVL riigid 45%-ga. Tartu linnas domineerivad Euroopa riikidest (15%) ja mujalt maailmast (14%) tulnud uued sisserändajad, vähem populaarne on sisseränne endisest NSVL riikidest (5%). See-eest Narva linn, mis asub Vene piiri ääres, on oluliseks sihtpaigaks just endise NSVL riikide uussisserändajate seas, olles 9%-ga Euroopa ning muu maailma uussisserändajate ees 4,5 korda atraktiivsem.

Kuna Tallinnasse on 2011. aastaks koondunud suurim osa uutest sisserändajatest, siis peatutakse edasises analüüsis pikemalt just Tallinna linnaosadel (joonis 4) ja nendesse jäävatel asumitel.

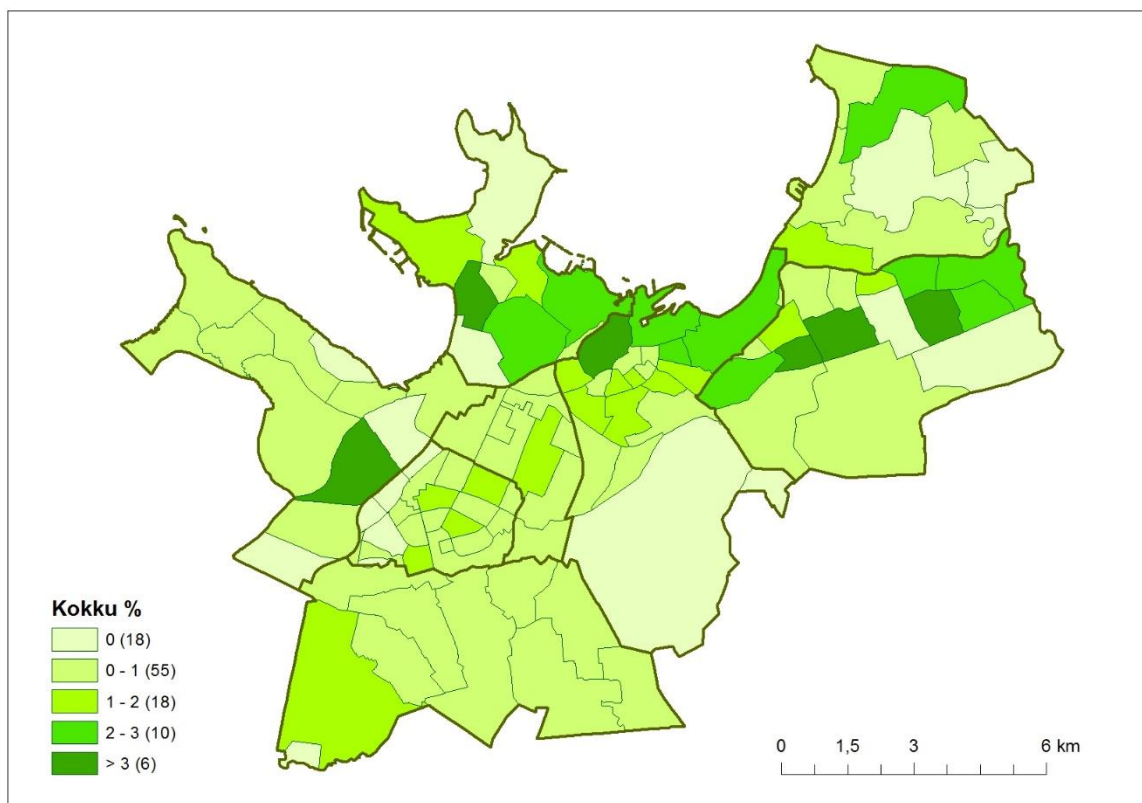

Joonis 4. Tallinna linnaosade jaotus.

3.3 Uute sisserrändajate paiknemine Tallinna asumites 2011. aastal

2011. aastal on Tallinnas elavate uussisserrändajate koguarvuks 6001, kellest suurem osa on koondunud Lasnamäe, Põhja-Tallinna ja Kesklinna linnaosadesse (joonis 4 ja 5). Erandina tõuseb esile Haabersti linnaosasse jääv Väike-Õismäe asum, olles seal ainukeseks asumiks, kus sisserränne ületab kolme protsenti. Selliseid asumeid, kus sisserränne ületab kolm protsenti, on Tallinnas vaid kuus ning vastav uussisserrändajate arv varieerub neis 200 ja 325 vahel, moodustades 2011. aastaks kokku 25% kõikidest Tallinnasse saabunud uutest sisserrännanutest.

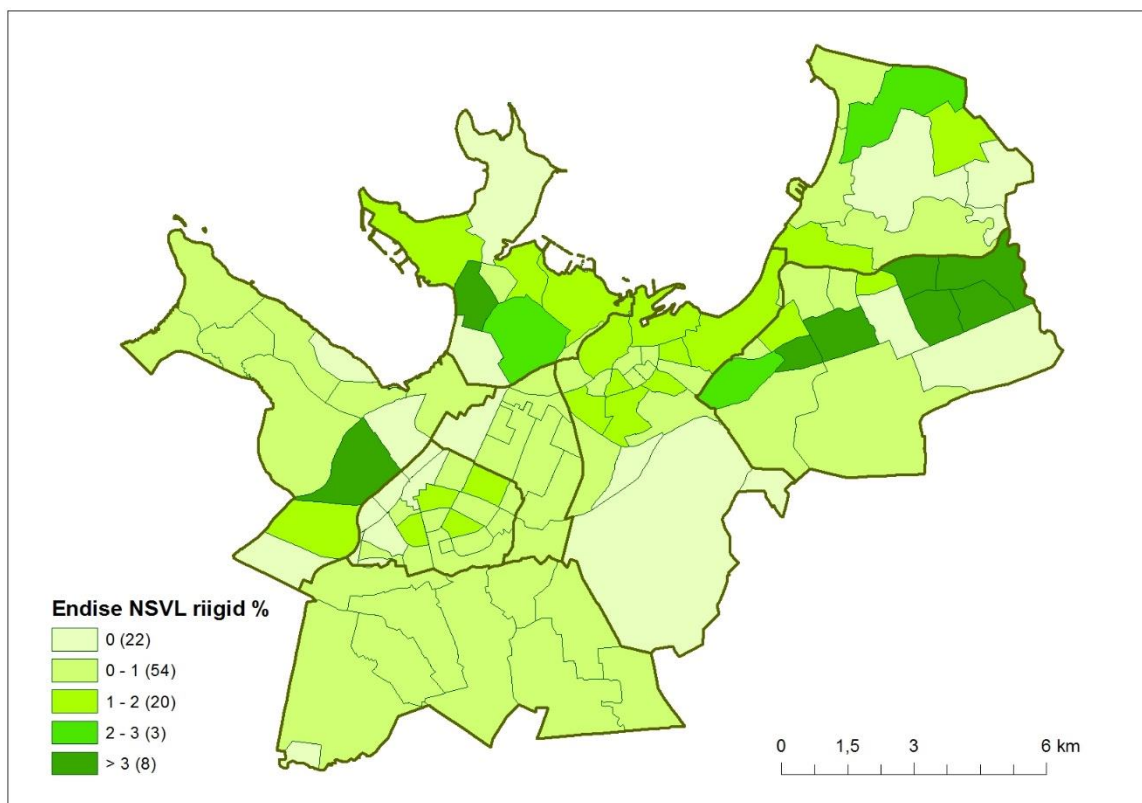
Vähem on uussisserrändajaid koondunud Kristiine, Mustamäe, Nõmme ning Pirita linnaosades asuvasse asumitesse. Palju on ka selliseid asumeid, kuhu uussisserrändajaid pole läinud. Selliseid asumeid on kokku 18, paiknedes peamiselt Tallinna kesklinna piirkonnast eemal.

Joonis 5. Uute sisserrändajate paiknemine Tallinna asumites kokku (%) 2011. aastal. (Tumedamad piirjooned tähistavad Tallinna linnaosasid)

3.3.1 Endise NSVL riikide uussisserrändajate paiknemine

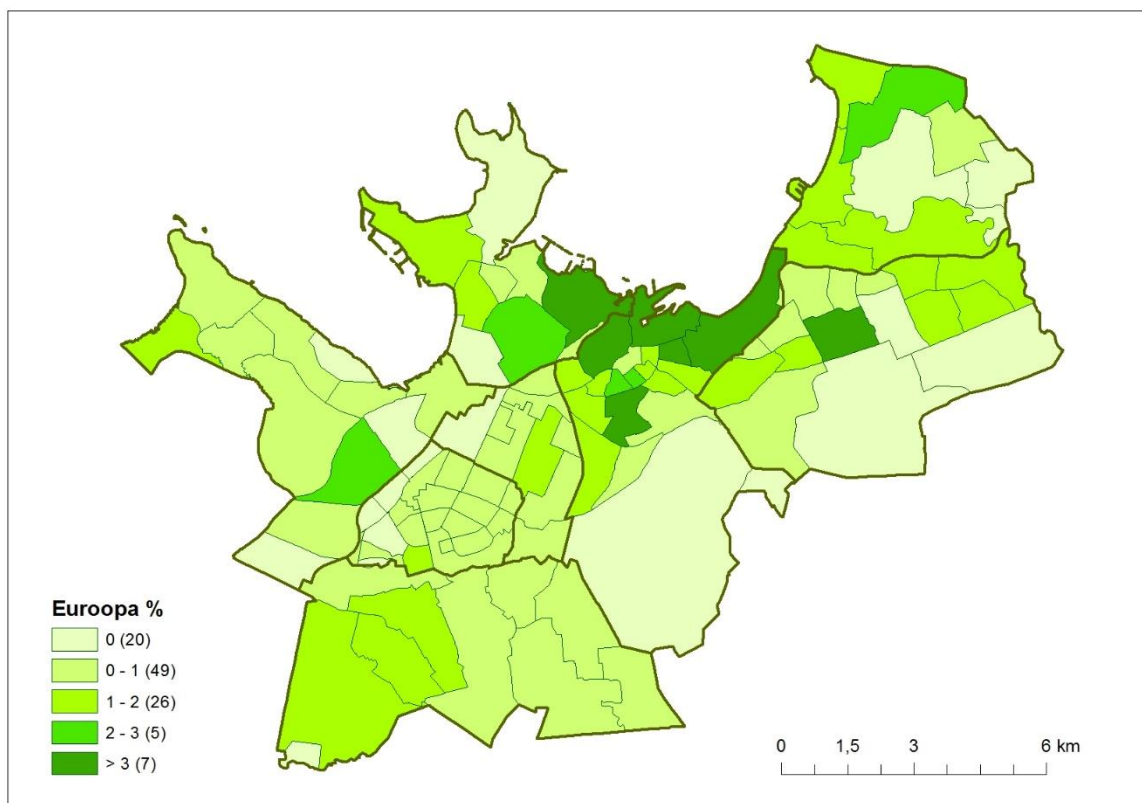
Endisest NSVL riikidest on viimasel kümnendil Tallinna asumitesse elama asunud 3385 uussisserrändajat. Kõige enam on endisest NSVL riikidest tulnud kodanikud koondunud Lasnamäe linnaosasse (joonis 6), kuhu jääb lausa kuus enim asustatud asumit, moodustades koos Põhja-Tallinnasse jääva Pelguranna asumiga ning Haaberstisse jääva Väike-Õismäe asumiga kokku 41% endisest NSVL riikidest tulnud uussisserrändajatest. Asumitesse, kus sisserrände protsent ületab kolme, on elama asunud 100 – 245 endisest NSVL riikidest tulnud uussisserrändajat, teistes asumites jääb vastav arv juba alla saja.

Joonis 6. Endisest NSVL riikidest saabunud uute sisserändajate paiknemine Tallinna asumites 2011. aastal (%).

3.3.2 Euroopa riikide uussisserändajate paiknemine

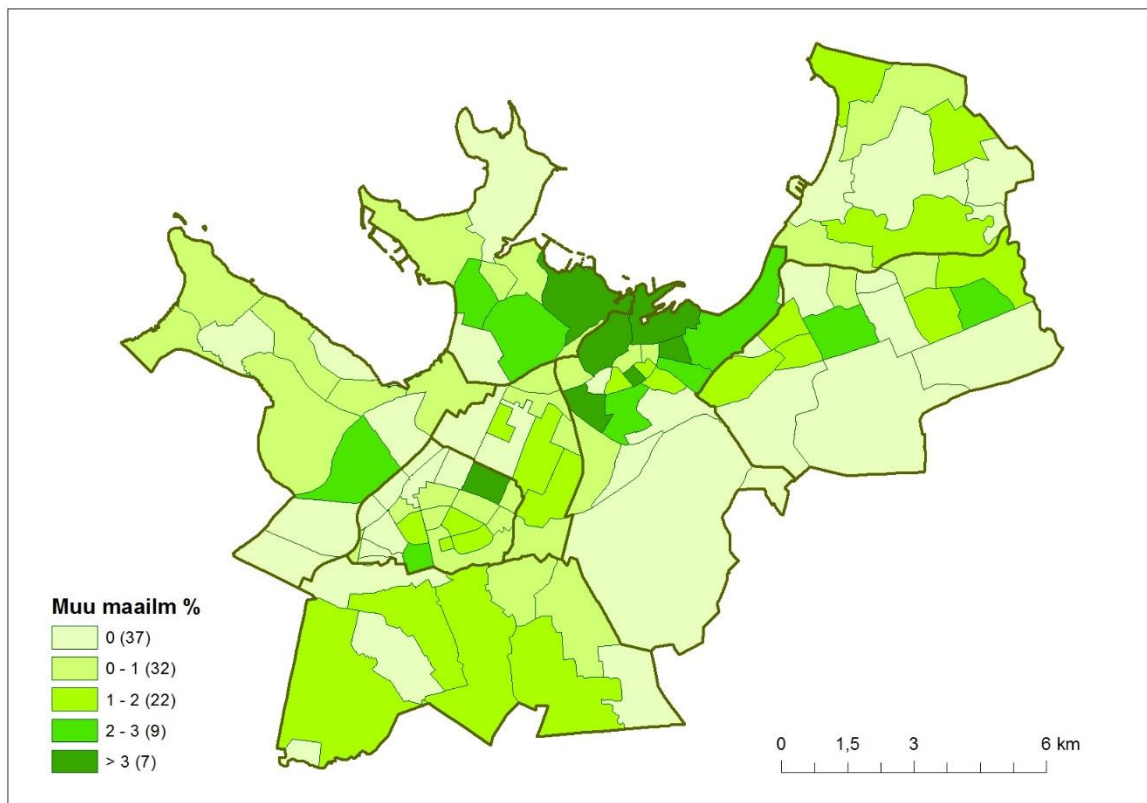
Euroopa riikidest tulnud sisserändajad, keda perioodil 2000 – 2011 oli kokku 1936, on selgesti koondunud ümber Tallinna kesklinna, asudes peamiselt Kesklinna ning Põhja-Tallinna linnaosades (joonis 7). Erandina tuleb välja Lasnamäel asuv Laagna asum, kus Euroopast tulnud uussisserändajad moodustavad samuti üle kolme protsendi. Enim asustatud asumitesse on koondunud 60 – 120 Euroopa riikidest tulnud uussisserännanute, moodustades 29% kõigist vaadeldud perioodil Tallinnase asunud eurooplastest. Ülejäänud asumite populaarsus Euroopast tulnud uussisserändajate elukohavalikul jääb alla kolme protsendi ehk neisse asumitesse on elama asunud 0 – 60 Euroopa riikidest tulnud inimest.

Joonis 7. Euroopa riikidest saabunud uute sisserrändajate paiknemine Tallinna asumites 2011. aastal (%).

3.3.3 Muu maailma uussisserrändajate paiknemine

Muu maailma uussisserrändajaid on 2011. aastaks Tallinnas kokku vaid 680, kuid vähesest koguarvust hoolimata joonistuvad selgelt välja nende peamised sihtkohad. Tulemused näitavad suurt sarnasust Euroopast tulnud uussisserrändajatega, kes on sarnaselt koondunud Tallinna kesklinna ümbrusesse jäävatesse asumitesse, mis kuuluvad Kesklinna ning Põhja-Tallinna linnaosadesse (joonis 8). Erinevalt Euroopast on mujalt maailmast tulnud uussisserrändajate seas tähtsalt kohal ka Mustamäe linnaosasse jääv Säase asum. Suurema sisserrändega asumites jääb mujalt maailmast tulnud uussisserrändajate arv 20 – 40 vahele, mis teeb 27% kogu vaadeldud perioodil Tallinnasse elama asunud muu maailma uussisserrändajatest. Ülejäänud asumites on nende osakaal alla 20 inimese asula koht.

Joonis 8. Mujalt maailmast saabunud uute sisserändajate paiknemine Tallinna asumites 2011. aastal (%).

3.4 Uute sisserändajate segregatsioonimustrid Tallinnas

Ruumilise jaotuse (*evenness*) ja kokkupuutuvuse (*exposure*) dimensiooni kuuluvad segregatsiooniindeksid aitavad leida käesolevas töös eesti- ja venekeelse põliselanikkonna ning eelnevalt vaadeldud kolme sisserände grupi ruumilise paiknevuse erinevusi 2011. aasta rahvaloenduse andmeil. Ruumilise jaotuse dimensiooni kuuluv jaotuse erinevuse indeks (ID) näitab, kui ühtlaselt paiknevad erinevad rahvusgrupid üksteise suhtes Tallinna linnaruumis ning väljendab, kui suur osa uutest sisserändajatest proportsionaalselt peaks oma elukohta vahetama, et saavutada ühtlus. Kokkupuutuvuse dimensiooni kuuluvate segregatsiooniindeksi (SI) ning modifitseeritud isolatsiooniindeksi (MII) eesmärgiks on mõõta erinevatesse rahvusgruppidesse kuuluvate individide kohtumisvõimalust Tallinna linnaruumis tänu ühisele elupiirkonna jagamisele, kajastades ühe rahvusgrupi eraldatust teiste gruppide suhtes. Kui ID ja SI väärtused on tundlikud erinevate rahvusgruppide suuruse ja vaadeldud ala pindala suhtes, siis MII tulemust grupi suurus ei mõjuta. Kõigi kolme indeksi tulemused varieeruvad 0 ja 100 vahel, kus 0 tähendab, et segregatsiooni ei esine ning 100 näitab täielikku segregeerumist. Kõik indeksid on arvutatud kogu Tallinna püsielanikkonna kohta.

2011. aasta rahvaloenduse andmeil näitavad ID väärtused, et Tallinna linnaruumis on ruumiline kaugus kõige suurem venekeelse elanikkonna ning Euroopast ja muust maailmast tulnud uussisserändajate gruppide vahel, kus vastavad ID väärtused on 56,6 ning 51,0 (tabel 2). Oodatult paiknevad üksteisest eemal ka eesti- ning venekeelne põliselanikkond (42,4), kus väärtus jääb küll alla 50, kuid on siiski märkimisväärne tulemus. Samaselt venekeelsele elanikkonnale on ruumiline kaugus suur ka endisest NSVL riikidest ning Euroopast (41,4) ja muust maailmast (41,3) tulnud uussisserändajate vahel, samas kui endise NSVL riikide uussisserändajad ja venekeelne püsielanikkond paiknevad Tallinna linnaruumis ühtlaselt (17,7). Ühtlaselt paiknevad ka Euroopa ning muu maailma uussisserändajad (23,1). Seega võib öelda, et erinevate rahvusgruppide eraldatus on Tallinna linnaruumis suur, mistõttu peaksid ühtluse saavutamiseks ümber paiknema pea kõikide gruppide liikmed.

Tabel 2. Jaotuse erinevuse indeksid (ID) erinevatel rahvusgruppidel Tallinna linnaruumis 2011. aasta rahvaloenduse alusel. (Tumedamaga on tähistatud suuremad väärtused)

	Eesti keel	Vene keel	Endise NSVL riigid	Euroopa riigid	Muu maailm
Eesti keel	-	42,4	36,2	32,4	31,5
Vene keel	42,4	-	17,7	56,6	51,0
Endise NSVL riigid	36,2	17,7	-	41,4	41,3
Euroopa riigid	32,4	56,6	41,4	-	23,1
Muu maailm	31,5	51,0	41,3	23,1	-

SI väärtused on Tallinna linnaruumis kõige suuremad eestikeelses ja venekeelses põliselanikkonnal ning Euroopast tulnud uussisserändajatel, kellel kõigil jäävad need 40 ja 42 vahele (tabel 3), näidates nende kolme grupi kõige suuremat eraldatust kõigist vaadeldud gruppidest. Ka muu maailma uussisserändajad (35,8) on teistest gruppidest pigem eraldatud, samas kui endisest NSVL riikidest tulnud uussisserändajad, kelle SI väärtus on 20,6, näitavad suurt lähestikku paiknemist teiste vaadeldud gruppidega. Seega võib neist tulemustest järeldada, et kõige enam jagavad ühist elupiirkonda teiste rahvusgruppidega endisest NSVL riikidest tulnud uussisserändajad, mistõttu on kohtumisvõimalus teiste rahvusgruppidega endise NSVL riikide kodanikel kõige suurem.

Tabel 3. Segregatsiooniindeksid (SI) ja modifitseeritud isolatsiooniindeksid (MII) erinevatel rahvusgruppidel 2011. aasta rahvaloenduse alusel.

	SI	MII
Elasid enne 2000. aastat Tallinnas:		
Eesti keel	41,6	10,0
Vene keel	42,0	12,3
Uussisserändajad:		
Endise NSVL riigid	20,6	0,2
Euroopa riigid	39,6	0,9
Muu maailm	35,8	0,3

MII väärtused, mis on samuti arvatud kõigi rahvusgruppide kogurahvastiku kohta, kuid kus on kaotatud gruppide suurusest tulenev mõju, näitavad sarnaselt SI väärtustele, et kõige enam on Tallinna linnaruumis segregeerunud vene- ning eestikeelne püsielanikkond, kus vastavad väärtused on 12,3 ja 10,0 (tabel 3). Teiste uussisserände gruppide MII väärtused jäävad alla ühe, mis näitab nende gruppide elupiirkondade suurt sarnasust nii üksteise kui ka eesti- ning venekeelse püsielanike suhtes, mis omakorda tähendab väga suurt kohtumisvõimalust teiste rahvusgruppide esindajatega.

4. ARUTELU

Perioodil 2000 – 2011 on Eestisse saabunud 12 677 sisserändajat eelnevalt vaadeldud kolmest sisserändegrupist. Nagu ka mujal maailmas, eelistavad ka Eestisse tulnud uussisserändajad elamiseks suuremaid keskuseid, suundudes peamiselt Tallinnasse, aga ka Tartusse ja Narva. Uussisserännanutest peaaegu pooled (6001) on elama asunud Tallinnasse. Ka eestlased ise rändavad üha enam pealinna suunas või hoopis välismaale, mistõttu on kogu rahvastik hakanud koonduma Tallinna linnaruumi. Sellised suundumused toovad endaga kaasa rahvastiku vähenemise väikelinnades ja maakohtades, pidurdades nende piirkondade arengut.

Uussisserändajate koondumisel Eesti suurematesse linnadesse võib olla mitmeid põhjuseid. Tallinn ning suuruselt teine linn Tartu meelitavad sisserändajaid peamiselt töökohtade rohkuse, erinevate teenuste parema kvaliteedi, elukohtade rohkuse ning paremate vaba aja veetmise võimalustega. Narva linna puhul, mis paikneb Vene piiri ääres, võib olulisemaks pidada sealse suure venekeelse elanikkonna osakaalu, mis soodustab sisserännet just endisest NSVL riikidest, kuna sealt tulnud inimesed räägivad samuti väga hästi vene keelt. Ka on Narvas domineerivaks kujunenud venekeelne infrastruktuur, võimaldades igapäevaseid toimetusi läbi viia vene keeles (töö, kool, lasteaed). Lisaks mängivad Narva linnas suurt rolli ka seal kujunenud võrgustikud, mis soodustavad uussisserännanute suundumist kaasmaalaste, sugulaste, sõprade või tuttavate lähedusse, pakkudes neile nii tuge elu- ja töökoha otsingutel kui ka aidates neil kiiremini kohaneda uue riigi normide ja väärtustega. Tallinna linnaruumis esineb selline võrgustikele viitav suurem koondumine Lasnamäe linnaosas nõukogude perioodil ehitatud paneelelamupiirkondades.

Perioodil 2000 – 2011 on sisseränne kasvanud nii endisest NSVL riikidest, Euroopa riikidest kui ka muu maailma riikidest. Kui endisest NSVL riikidest tulnud inimeste sisseränne on Eestisse püsinud perioodil 2000 – 2010 stabiilsena, siis Euroopa ning muu maailma riikide seas hakkas sisseränne kasvama 2004. aastast, mis võis tuleneda Eesti liitumisest Euroopa Liiduga ning 2008. aastal EL-i liikmesriikide piirikontrolli kaotamisest. Suurem uute sisserändajate osakaalu muutus toimus kõigis kolmes vaadeldud grupis 2011. aastal. See võib olla seotud näiteks sellega, et Eestis võeti Eesti krooni asemel kasutusele euro. Sellised suured muutused võivad olla üheks põhjuseks, miks Eesti on muutunud sisserändajate seas atraktiivsemaks, seda eriti jõukamate ja kõrgelt kvalifitseeritud inimeste seas.

Euroopa ning muu maailma riikide uute sisserändajate arv on näidanud Eestis pidevat kasvu ning kui see jätkub samas rütmis, võib see lähitulevikus tähendada endise NSVL riikide

osakaalu vähenemist sisserändes. Kuigi hetkel domineerib Euroopa riikidest ning muust maailmast Eestisse tulnud uussisserändajate seas veel kõrgelt kvalifitseeritud inimeste ränne, siis aastate jooksul võib see muutuda, kui Eesti peaks oma immigratsioonipoliitikat lõdvendama.

Kui võrrelda Euroopa riikide ning muu maailma uute sisserändajate paiknemist Eestis üleüldiselt ning Tallinna asumites, siis selgub, et elukohavaliku mustrid on sarnased. Euroopast tulnud uussisserännanute 49% ning mujalt maailmast tulnud uussisserändajatest 56% läksid elama Tallinnasse. Populaarsuselt teiseks linnaks on kujunenud Tartu, kus vastavad arvud on 15% ja 14%. Ka nende kahe sisserände grupi Tallinnas paiknemise analüüsi tulemused näitavad, et enam elatakse Tallinna kesklinna ümbruses asuvates asumites. Selline Euroopa ning muu maailma uussisserändajate koondumine viitab inimeste teadlikele valikutele – tahetakse elada töökohale ning kesklinnale võimalikult lähedal. Kuna kesklinnas on elamispinnad võrreldes teiste linnaosadega kallimad, siis võivad sellised elukohavalikud viidata ka sellele, et suur osa Euroopa ja muu maailma uussisserännanute on kõrgelt kvalifitseeritud ja kõrgema sissetulekuga.

Seevastu endisest NSVL riikidest tulnud uussisserändajate elukohavalikud erinevad eelnevalt kirjeldatud kahest sisserände grupist. Peamiselt suundutakse küll Tallinnasse, kus sisseränne moodustab üle-eestilisest endise NSVL riikidest tulnud inimeste sisserändest 45%, kuid teiseks populaarsemaks sisserändega linnaks Eestis on 9%-ga Narva. Ka Tallinna linnaruumis erinevad endisest NSVL riikidest tulnud inimeste elukohavalikud Euroopa ning muu maailma uute sisserändajatega võrreldes. Peamiselt koondutakse hoopis nõukogude perioodil ehitatud paneelilamupiirkondadesse Lasnamäel, kus on alates nõukogude perioodist välja kujunenud venekeelse elanikkonnaga võrgustikud, mida peetakse mujal maailmas väga oluliseks rahvusgruppide koondumise põhjuseks linnaruumides.

Sarnaselt kaardianalüüsile näitas ka segregatsiooniindeksite analüüs, et endisest NSVL riikidest tulnud uussisserändajate elukohavalik sarnaneb suuresti vene keelt rääkivate põliselanike paiknemisega Tallinna linnaruumis, samas kui Euroopast ning mujalt maailmast uussisserännanud asuvad neist gruppide ruumiliselt väga eraldatult, paiknedes pigem üksteisega lähestikku. Ka tuli tulemustest välja, et eestikeelne põliselanikkond asub teistest sisserände gruppide ruumiliselt küllaltki eraldatult, eelistades elukohavalikul rohkem oma rahvuskaaslastega sarnaseid elupiirkondi. Seega võib öelda, et endisest NSVL riikidest ning Euroopa ning muu maailma riikidest tulnud uussisserännanute elukohavalikud erinevad

Tallinna linnaruumis suuresti, viidates endisest NSVL riikidest tulnud kodanike suuremale koondumisele oma rahvuskaaslaste juurde paneelilamupiirkondades, samas kui Euroopa ning muu maailma riikide uussisserändajad on enamasti rikkamad ning seega oma elukohavalikul paindlikumad, puutudes rohkem kokku nii eestlaste kui ka teiste vähemusrahvuste esindajatega, mis muudab nendevahelise integratsiooni lihtsamaks. Ka võib oletada, et parem elatustase ning kõrgelt kvalifitseeritud töökohal töötamine soodustab uussisserännanute integratsiooni eestlastega, kuna nende eluviis ning käitumismuster sarnaneb rohkem kohalikega, lisaks on keelebarjäär väiksem inglise keelt rääkivate inimeste suure arvu tõttu. Just keelebarjäär on endisest NSVL riikidest tulnud kodanike seas suurimaks probleemiks, kuna ei soovita õppida eesti keelt ning tahtetakse suhelda vene keeles, mis on eestlaste seas kujunenud vastumeelseks ning mida üha vähem noori ning tööealisi oskab rääkida.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada endise NSVL riikide, Euroopa riikide ning muu maailma uussisserändajate elukohavalikud Eestis ning Tallinna linnaruumis perioodil 2000 – 2011. Töö käigus püüti leida vastuseid järgevatele küsimustele: 1. Millised on uute sisserändajate elukohavalikud Eestis? 2. Kuidas erinevad omavahel endise NSVL riikide, Euroopa riikide ja muu maailma uussisserändajate elukohavalikuid? 3. Millised on rahvusgruppide segregatsioonimustrid Tallinnas?

Töö põhines Statistikaameti 2011. aasta rahva ja eluruumide andmebaasil, kust sorteeriti välja need sisserändajad, kes asusid elama Eestisse perioodil 2000 – 2011 ning kelle sünniriik ei ole Eesti. Uussisserännanute gruppidesse jaotamine käis eelmise elukohariigi alusel. Andmeanalüüsi peamiseks meetoditeks olid erinevad kirjeldava statistika meetodid (kaardianalüüs, tabelid, joonised) ning lisaks arvutati segregatsioonimustrite hindamiseks välja ka segregatsiooniindeksid.

Töö tulemustest selgus, et perioodil 2000 – 2011 on Eestisse sisserännanute peamiseks sihtpaigaks olnud Tallinn. Kui varem on Eestis peamiselt domineerinud endisest NSVL riikidest tulnud sisserändajad, siis viimase kümnendi sisserände numbrid näitavad Euroopa riikidest tulnud sisserändajate kiiret kasvu, jäädes 2011. aastal endisele NSVL riikidele veel napilt alla. Selline Euroopa riikidest tulnud sisserändajate suurenev huvi Eesti riigi vastu võib tuleneda Eesti liitumisest Euroopa Liiduga. Ka muu maailma uussisserännanud näitavad üha kasvavat huvi Eesti riigi vastu, kuid nende sisseränne jääb hetkel veel teiste vaadeldud gruppide varju, tulenevalt Eesti sisserändepoliitika piiravale tegurile.

Uurides erinevate sisserände gruppide paiknemist Tallinna linnaruumis, siis selgus, et endisest NSVL riikidest tulnud uussisserändajad suunduvad peamiselt Lasnamäel asuvatesse nõukogude perioodil ehitatud paneelelamupiirkondadesse, kuhu nõukogude ajal suunati enamus sisserännanutest. Selline rände tendents viitab endisest NSVL riikidest tulnud inimeste soovist elada tuttavas ning omakeelses keskkonnas rahvuskaaslaste läheduses. Ka segregatsiooniindeksite analüüs näitas kõige sarnasemat paiknemist endisest NSVL riikidest tulnud uussisserännanute ning venekeelse Tallinna põliselanikkonna vahel, samas kui eestikeelsest põliselanikkonnast elatakse hoopis eraldatult.

Vastupidiselt endise NSVL riikide uussisserännanutele asuvad Euroopast ning muust maailmast tulnud uussisserändajad üksteisega väga sarnaselt, elades peamiselt kesklinna

ümbruses asuvates asumites. Selline elukohavalik võib viitada nende paremale sissetulekule ning elukvaliteedile, mis omakorda viitab nende sisserände gruppide kõrgemale haridustasemele ning parematele töökohtadele. Kuigi ka Euroopa ning muu maailma uussisserändajad asuvad eestikeelse põliselanikkonnaga võrreldes segregeerunult, on neil tulenevalt oma paremale haridustasemele ning kõrgemalt kvalifitseeritud töökohtadele paremad võimalused kohalikega integreerumiseks, kui seda on endisest NSVL riikidest tulnud kodanikel.

Käesoleva uurimistöö tulemused on olulised, kuna annavad väga hea ülevaate kolme sisserändajate grupi elukohavalikutest Eestis ja ka Tallinna linnaruumis. Kuna sisserände teema muutub ka Eestis üha aktuaalsemaks (võib tulla juurde uusi sisserändajaid uutest piirkondadest), siis on oluline kaardistada praegust olukorda ja näha, kuidas ja kus erinevate uussisserändajate grupid üksteisest paiknevad. Kindlasti on oluline antud teemat uurida ka edaspidi, et näha sisserände gruppide muutusi elukohavalikul.

Immigration destinations in Estonia and in Tallinn during the period from 2000 to 2011

Kerstin Uiboupin

SUMMARY

The present bachelor's thesis examined the migration destinations of immigrants who came from former Soviet Union, from Europe and from other countries to Estonian and in particular to Tallinn during the period from 2000 to 2011. The main research questions of this paper were:

1. Which were the main immigration destinations in Estonia?
2. What were the differences between different immigration groups with respect to their chosen place of residence?
3. What kind of segregation patterns did different immigration groups in Tallinn show?

The current research was based on the 2011 Population and Housing Census database. New immigrants were divided into different groups depending on the previous place of residence to make sure that the database does not include returned immigrants. In the analysis, descriptive statistics were used to characterize the basic features of the data. In addition, a geographical analysis were made to provide an overview of the location of immigrants in Estonia and in Tallinn. To estimate the value of segregation patterns, it was also important to calculate segregation indexes.

The results of the study show that most of the new immigrants have moved to bigger cities in Estonia during the period from 2000 to 2011. Almost half of the new immigrants moved to Tallinn (47%), less immigrated to Tartu (9%) and to Narva (6%), whereas other cities and self-governments had less than 3% new immigrants. It is also important to point out that in addition to new immigrant movements to Tallinn, also local inhabitants are more and more moving to the capital city of Estonia. Which leads to a bigger concentration of people in Tallinn, while other smaller cities and country sides run out of people. The popularity of Tallinn might be caused by fact that the city offers more jobs, multiple services with better quality, wider variety of living places and better opportunities to spend leisure time.

An analysis of the geographical distribution of new immigrants in Tallinn shows, that new immigrants from former Soviet Union are more moving to the district of Lasnamäe, whereas

two other immigrant groups are more concentrated around the areas of the city center. The reason why immigrants from former Soviet Union are gathered together in Lasnamäe area might be that they prefer to live together with their minority members. New immigrants from Europe and other countries might prefer areas around the city center because of their higher income – they have better education and highly qualified jobs which give them the opportunity to buy or rent places of residence in more expensive areas.

Also segregation patterns analysis showed that new immigrants from former Soviet Union are similarly located as Russian speaking Estonian inhabitants in Tallinn spatial area, whereas segregation indexes between new immigrants from former Soviet Union and other immigration groups were big. Segregation patterns showed that the most segregated groups are Estonian speaking inhabitants in Tallinn spatial area and new immigrants from Europe and other countries are less segregated.

In conclusion, during the observed period the results show that the immigration to Estonia is growing. Most of the new immigrants are coming to Estonia from former Soviet Union and from European countries. So far, the immigration from other countries is limited because of Estonia's restrictive immigration politics. If the immigration to Estonia is growing with the same speed and half of the immigrants are moving to Tallinn, it might cause economic problems for Tallinn. For further economic success, Estonia should limit immigration to Tallinn and motivate new immigrants to move to other cities around Estonia.

TÄNUAVALDUSED

Eriliselt sooviksin tänada oma kaasjuhendajat Kadi Mägit, kes suunas ja juhendas mind kogu töö valmimise jooksul, jagas häid nõuandeid ning pühendas oma aega minule. Samuti sooviksin tänada juhendajat Tiit Tammaru, kes jagas omapoolseid soovitusi, teadmisi ning häid ideid töö valmimise käigus. Suured tänud kuuluvad ka mu perekonnale, kes mind toetasid terve töö kirjutamise vältel. Lõpetuseks sooviksin tänada ka Jani, kes mind alati motiveeris ning innustas töö valmimise protsessil.

KASUTATUD KIRJANDUS

Ahas, R., 2012. Viewpoints of human mobility. Presentation presented at HelsinkiTallinn Transport and Planning Scenarios Final Conference, Helsinki, Finland: November 22 2012.

Anniste, K., Tammaru, T., 2014 Ethnic differences in integration levels and return migration intentions: A study of Estonian migrants in Finland. *Demographic Research*. 30:12, 377-412

Anniste, K., Tammaru, T., Pungas, E., and Paas, T., 2012. Dynamics of educational differences in emigration from Estonia to the old EU member states. *Trames: Journal of the Humanities and Social Sciences* 16(1): 219-235.

Apsite, E., 2013. Will they return? Latvian immigrants in the United Kingdom. In: Muravska, T., Petrov, R., Sloka, B., and Vaivads, J. (eds.). *European Integration and Baltic Sea Region: Diversity and Perspectives*. Riga: The University of Latvia Press: 11-24.

Asari, E.M., Maasing, H., Luik, E., 2015. Eestisse seaduslikult sisseännanud välismaalaste profiilide kaardistamine ning nende vastavus Eesti töajõuturu vajadustele. *Rakendusuuring*. Tallinn: Siseministeerium.

Bates, J. and Komito, L., 2012. Migration, community and social media. In: Boucher, G., Grindsted, A., and Vicente, T.L. (eds.). *Transnationalism in the Global City*. Bilbao: Universidad de Deusto: 97-112.

Bijwaard, G.E., 2010. Immigrant migration dynamics model for The Netherlands. *Journal of Population Economics* 23(4): 1213-1247.

Borén, T., Gentile, M., 2007. Metropolitan processes in post-communist states: an introduction, *Geografiska Annaler* 89B:2, 95-110.

Boyle, P. J., Halfacree, K., Robinson, V., 1998. Exploring Contemporary Migration, 34.

Branch., 2002. Migration of Highly Skilled Persons from Developing Countries: Impact and Policy Responses: Syntheses Report International Migration Papers, 44 (Geneva: ILO).

Castles, S., Miller, M. J., 2009. The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. Fourth edition. New York: Palgrave Macmillan.

Chiswick, B.R., 2011. Immigration: High Skilled vs. Low Skilled Labor?. IZA Policy Paper 28, Institute for the Study of Labor (IZA), Bonn.

Dahya, B., 1974. The nature of Pakistani ethnicity in industrial cities in Britain. In: Cohen A. (ed.) *Urban Ethnicity*. Tavistock, London.

de Haas, H. and Fokkema, T., 2011. The effects of integration and transnational ties on international return migration intentions. *Demographic Research* 25(24): 755-782.

Eesti Riigiportaal. www.eesti.ee (viimati vaadatud 24.04.2015)

Eesti Statistikaamet (ESA), 2015. Statistika andmebaas. www.stat.ee (viimati vaadatud 07.04.2015)

Elrick, T., 2008. The Influence of Migration on Origin Communities: Insights from Polish Migrations to the West. *Europe-Asia Studies* 60(9): 1503-1517.

Faist, T., Gerdes, J. and Rieple, B., 2004. Dual citizenship as a path-dependent process, *International Migration Review*, 38:3, 913-944.

Findlay, A. M., 2002. From brain Exchange to brain gain: policy implications for the UK of recent trends in skilled migration from developing countries (Geneva: International Labour Office).

Friederichs, J., 1998. Ethnic segregation in Cologne, Germany, 1984-94. *Urban Studies*, 35: 1745-1763.

Fussell, E., 2010. The Cumulative Causation of International Migration in Latin-America. *ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 630(1), 162-177

Garcia, J.A., 1986. Caribbean Migration to the Mainland: A Review of Adaptive Experiences. *ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 487(1), 114-125.

Gundel, S. and Peters, H., 2008. What determines the duration of stay of immigrants in Germany? Evidence from a longitudinal duration analysis. *International Journal of Social Economics* 35(11): 769

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MISA). www.meis.ee (viimati vaadatud 14.04.2015)

IOM, 2005. World Migration 2005: Costs and Benefits of International Migration (Geneva: International Organization for Migration).

Johnston, R.J., Poulsen, M., Forrest, J., 2009. Research note- Measuring ethnic residential segregation: Putting some more geography in. *Urban Geography*, 2009, Vol. 30(1), pp. 91109

Jasso, G. and Rosenzweig, M., 1988. How well do U.S. immigrants do? Vintage effects, emigration selectivity, and occupational mobility of immigrants. In: Schultz, P.T. (ed.). *Research of Population Economics: Vol. 6.* Greenwich, CT: JAI Press: 229-253.

Khadria, B., 2008. India: „Skilled migration to developed countries, labour migration to the Gulf“, in Castles, S. and Delgado Wise, R. (eds) *Migration and Development: Perspectives from the South* (Geneva: International Organization for Migration) 79-112.

Kulu, H., 2004. Determinants of first residence and migration in the Soviet Union after World War 2: the immigrant population in Estonia. *Environment and Planning A* 36(2): 305–325.

Kulu, H., Tammaru, T., 2000. Ethnic Return Migration from the East and the West: The Case of Estonia in the 1990s. *Europe-Asia Studies*, 52, 2:349-369.

Kährik, A., Tammaru, T., 2010. Soviet Prefabricated Panel Housing Estates: Areas of Continued Social Mix or Decline? The Case of Tallinn. *Housing Studies*, 25:2, 201-219.

Lowell, B.L., Findlay, A.M. and International Labour Office. International Migration

Maa-ameti Geoportaal. Haldus ja asustusjaotus. Andmed seisuga 01.03.2015. www.geoportaal.maaamet.ee (viimati vaadatud 14.03.2015)

Palloni, A., Massey, S.D., Ceballos, M., Espinosa, K., Spittel, M., 2001. Social capital and international migration: A test using information on family networks. *American Journal of Sociology*, 106(5), 1262-1298.

Peach, C., 1996. Good segregation, bad segregation. *Planning Perspectives* 11:4, 379-398.

Portes, A., Böröcz, J., 1989. Contemporary immigration: theoretical perspectives on its determinants and modes of incorporation, *International Migration Review*, 23:3, 606-630.

Raagmaa, G., Kliimask, J., 2005. Elamuehituse lained asustussüsteemis. Teoses: Asustus ja ränne Eestis (toim. H. Kulu ja T. Tammaru). Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 82-116.

Riigikogu, 2012. Välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu (1028 SE) esimene lugemine, IX Riigikogu stenogramm. VII istungijärk. (viimati vaadatud 21.04.2015)

Semyonov, M., Glikman, A., 2009. Ethnic Residential Segregation, Social Contacts, End Anti-Minority Attitudes in European Societies. *European Sociological Review* 25:6, 693-708.

Silver, N., 2015. The Most Diverse Cities Are Often The Most Segregated. www.fivethirtyeight.com (viimati vaadatud 01.05.2015)

Siseministerium, 2012. Kokkuvõte „Turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015“ täitmisest 2011. aastal. Turvalisuspoliitika 2012 (Toim. N. Pello). Tallinn, 1-91. (viimati vaadatud 21.04.2015)

Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete kaitse kord. Riigiteataja, I 2004, 53, 381. (viimati vaadatud 25.03.2015)

Zientara, P., 2011. International migration: A case against building ever higher fences. *Economic Affairs* 31(1): 66-72.

Tammaru, T., Eamets, R. Põhjamaade ja Balti riikide töörandekonverents 2015. (toimumisaeg 27.03.2015)

Tammaru, T., Kulu, H., 2003. Ethnic minorities in Estonia: changes in the size, composition and location. *Eurasian Geography and Economics*, 44: 105–120.

Tammaru, T., Kontuly, T., 2011. Selectivity and Destinations of Ethnic Minorities Leaving the Main Gateway Cities of Estonia. *Population, Space and Place*, 17: 674-688.

Tammur, A., Meres, K., 2013. Sisseränne Eestisse 2000-2011. Eesti Statistika Kvartalikirj, 3/13. Tallinn: Eesti Statistikaamet, 19-28.

van Kempen, R., 2005. Segregation and Housing Conditions of Immigrants in Western European Cities. Teoses: Cities of Europe: changing contexts, local arrangements and the challenge to urban cohesion (toim. Y. Kazepov). Oxford: Blackwell Publishers, 190-209.

Vullnetari, J. and King, R., 2011. Remittances, Gender and Development: Albania's Society and Economy in Transition. London: I.B. Tauris & Co Ltd.

Välismaalaste seadus. Riigi Teataja, I 2010, 3 ,4. (viimati vaadatud 21.04.2015)

ÜRO, Ühendatud Rahvaste Organisatsioon, 2013. International Migration Report 2013. Department of Economic and Social Affairs. Population Division. Detsember 2013: 1-28.

□

LISAD

Lisa 1. Eestisse sisserändajad eelmise elukohariigi järgi perioodil 2000 – 2011. (Tabelis kajastatud ainult need riigid, kus sisseränne oli suurem kui 100 inimest)

Eelmise elukoha riik	Sagedus
Venemaa	4609
Soome	1347
Ukraina	1137
Läti	649
USA	470
Suurbritannia	463
Saksamaa	418
Rootsi	294
Bulgaaria	290
Leedu	246
Itaalia	242
Hispaania	150
Iirimaa	129
Prantsusmaa	126
Gruusia	126
Poola	117
Norra	111
Aserbaidžaan	103

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kerstin Uiboupin,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose: „Perioodil 2000 – 2011 sisserännanute elukohavalikud Eestis ja Tallinnas“,

mille juhendajad on Tiit Tammaru ja Kadi Mägi,

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 25.05.2015